

Vysoká vojenská škola pozemního vojska ve Vyškově

kpt. Ing. Bohuslav PERNICA

fakulta Ekonomiky obrany státu a logistiky

**Profesionalizace Armády České republiky
a problém hospodárnosti**

Osnova obhajoby:

- stav řešení problému profesionalizace,
- cíl práce,
- pracovní hypotézy,
- použité metody,
- struktura disertace,
- výsledky a přínosy,
- návrhy a doporučení;
- zodpovězení dotazů oponentů.

Profesionalizace ozbrojených sil (proces)

Profesionalizace ozbrojených sil je proces postupného nahrazení branně povinných vojáků personálem najímaným z trhu práce. Výsledkem jsou plně profesionální ozbrojené síly.

typ profesionalizace ozbrojených sil:

- ⊖ jako důsledek válečných událostí,
- ⊖ jako veřejný projekt.

znaky procesu profesionalizace ozbrojených sil:

- ⊖ přechod ozbrojených sil na doplňování personálem na smluvním základě (věcný znak),
- ⊖ zmenšení ozbrojených sil, nebo vzrůst nákladů na ozbrojené síly, případně obojí (ekonomický znak).

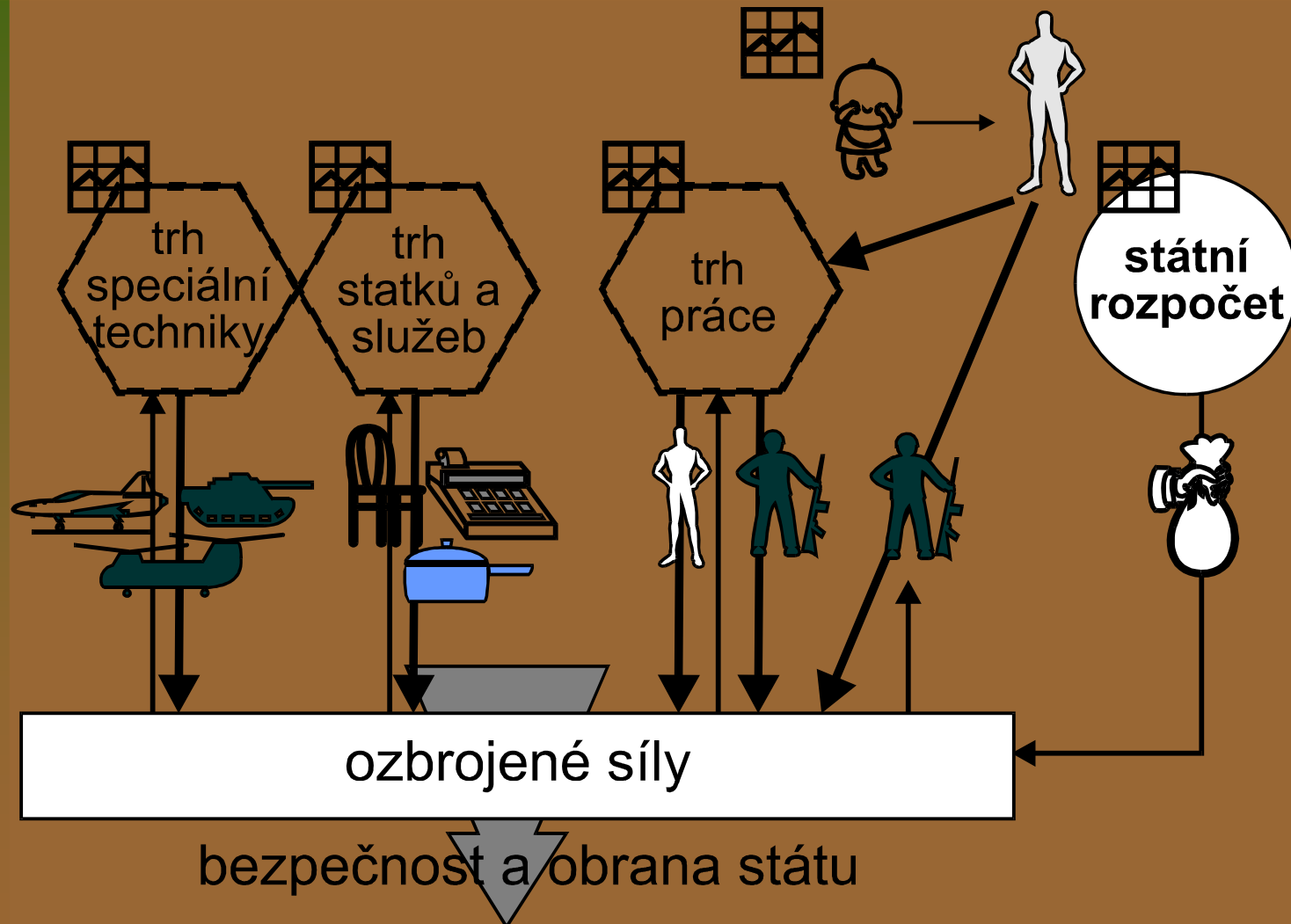
Profesionalizace ozbrojených sil (projekt)

Profesionalizace ozbrojených sil je řízeným procesem realizovaným na základě veřejného projektu, který byl přijat rozhodnutím orgánů zákonodárné, nebo výkonné moci.

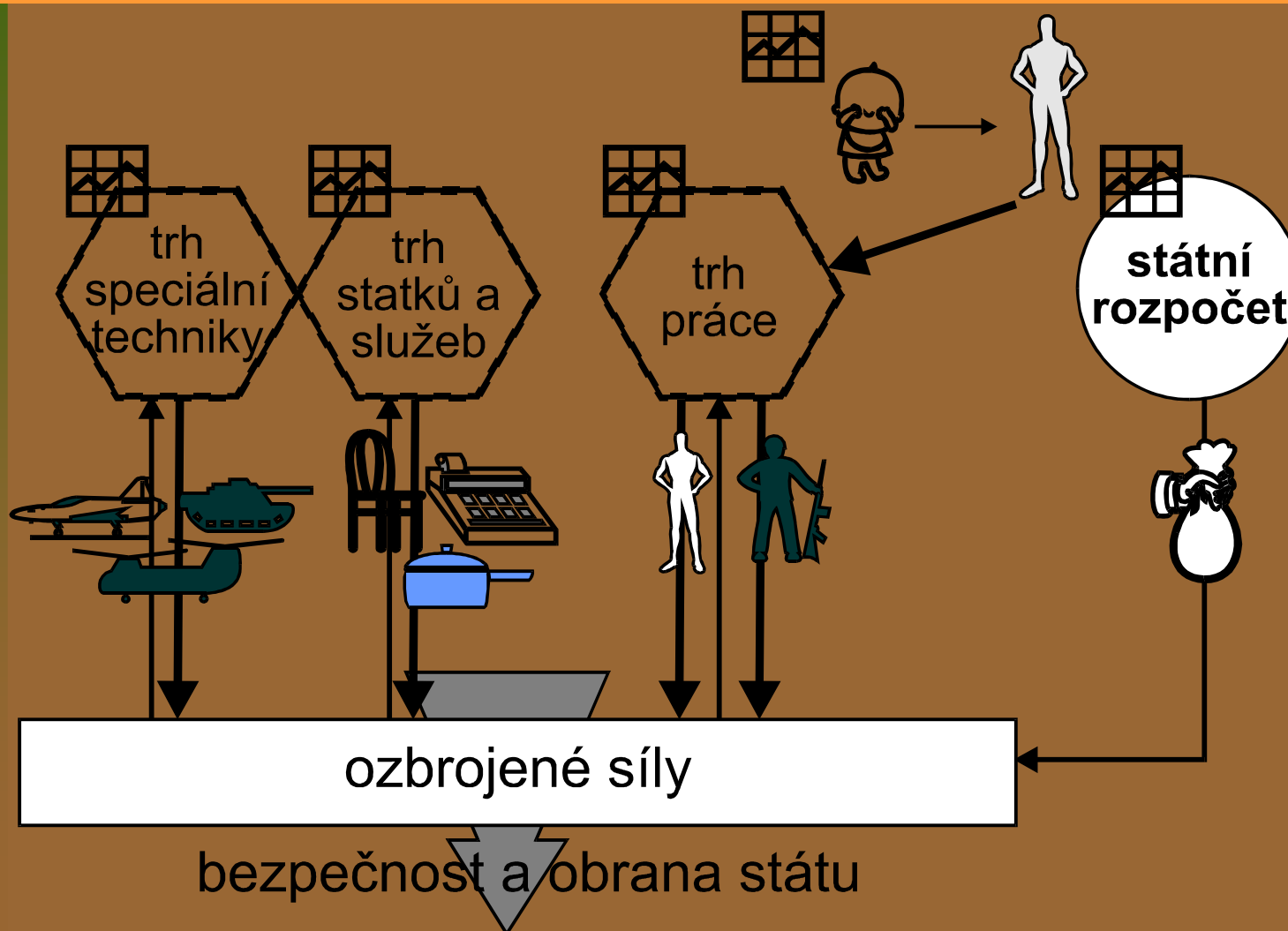
Úspěšnost realizace projektu profesionalizace ozbrojených sil je ovlivňována podmínkami, ve kterých je proces profesionalizace realizovaným.

Cílem rozhodování racionálně rozhodujícího orgánu veřejné volby je dosažení cíle projektu podle přijatých parametrů projektu při minimalizaci dodatečných nákladů na realizaci projektu.

Obr. č. 1a: Dnešní ozbrojené síly

Obr. č. 1b: Profesionální ozbrojené síly

Profesionalizace ozbrojených sil (vymezení problému)

věcná podstata:

Nahrazení vojáků základní služby profesionálním personálem, tzn. osobami v zaměstnaneckém poměru.

- v širokém pojetí jsou vojáci základní služby nahrazeni občanskými zaměstnanci a vojáky z povolání;
- v úzkém pojetí jsou vojáci základní služby nahrazeni **pouze vojáky z povolání.**

ekonomická podstata:

Poměr personálních nákladů na udržování 1 vojáka základní služby a 1 vojáka z povolání není roven 1. Vojáci základní služby jsou levnější v důsledku jejich mimotržního doplňování.

Obr. č. 2: Substituce vojáka základní služby za vojáka z povolání při výkonu služby ve vnitrozemí

Profesionalizace ozbrojených sil (podmínky)

omezení projektu plynou:

- z demografického vývoje populace, **pokles**
- ze zdravotního stavu populace, **zhoršený**
- z vývoje hospodářství, **pomalý růst**
- z vývoje veřejných financí, **růst dluhu**
- z požadavku přizpůsobení se novým podmínkám.
 - tranzitivní ekonomika (přechod k tržnímu hospodářství),
 - vstup do nového hospodářského prostoru (přistoupení k EU),
 - vstup do NATO (přezbrojení a zvýšení operačních schopností).

náklady
transformace

Východiska pro stanovení cíle práce:

Na plynulost (nikoliv rychlost) přechodu od ozbrojených sil postavených na všeobecné branné povinnosti k profesionálním ozbrojeným silám budou mít vliv dostatek finančních prostředků.

S ohledem na stav veřejných financí, skutečné a očekávané transformační náklady placené státem za účast v NATO a EU se v odvětví obrany bude velmi pravděpodobně projevovat vzácnost finančních prostředků.

Ozbrojené síly budou muset spoléhat na vnitřní zdroje. Budou muset provádět opatření na jejich tvorbu, aniž by byla ohrožena rovnováha výstavby ozbrojených sil a plnění úkolů ozbrojených sil.

Cíl práce:

„Na základě analýzy hospodárnosti služby vojáků základní služby a vojáků z povolání v oblasti osobních výdajů (nákladů), orientačního odhadu vnitřních finančních možností rozpočtu ministerstva obrany pro výstavbu rotmistrovského (poddůstojnického) sboru vojáků z povolání a komparace struktury osobních výdajů (nákladů) mezi vojákem základní služby a vojákem z povolání navrhnout opatření pro zvýšení úspornosti procesu profesionalizace Armády České republiky tak, aby se rozšířily možnosti pro výstavbu rotmistrovského (poddůstojnického) sboru vojáků z povolání potřebného pro bezpečnostní akce v zahraničí.“

hospodárnost:

„Hospodárností se rozumí takové použití veřejných prostředků k zajištění stanovených úkolů s co nejnižším vynaložením těchto prostředků, a to při dodržení odpovídající kvality plněných úkolů.“

zákon č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole ve veřejné správě a o změně některých zákonů (zákon o finanční kontrole)

Pracovní hypotézy:

hlavní hypotéza:

platí

„Osobní výdaje (náklady) na zajištění služby vojáka základní služby jsou nižší než osobní výdaje (náklady) připadající na zajištění služby vojáka z povolání. Jejich vzájemný poměr není blízký jedné. - Služba vojáka základní služby je hospodárnější než služba vojáka z povolání.“

dílčí hypotézy:

platí

- „Náklady (fixní) na udržování vojáka základní služby pro výkon jednoho služebního zařazení jsou nižší než náklady na udržování vojáka z povolání na stejném služebním zařazení.“
- „Náklady (variabilní) na přípravu (výkon) vojáka základní služby pro výkon jednoho služebního zařazení jsou nižší než náklady na přípravu (výkon) vojáka z povolání na stejném služebním zařazení.“

podpůrná hypotéza:

platí

„Pokud existuje stabilita nákladového poměru mezi vojákem z povolání a vojákem základní služby, je možné provést predikci vývoje vzájemného poměru osobních výdajů (nákladů).“

omezení:

Platnost hypotéz je potvrzena pro podmínky roku 2000, ale díky platnosti podpůrné hypotézy, jsou závěry vyvozované z analýz platné i pro období po roce 2000.

Důvody pro výběr roku 2000:

- Jde o výchozí rok platnosti nové branné legislativy, jejíž nejdůležitější zákony, nařízení a vyhlášky vstoupily v platnost 1. 12. 1999. **Jde o rok, ve kterém byl vytvořen legislativní rámec pro výstavbu profesionální armády.**
- V tomto roce dosáhly výdaje kapitoly ministerstva obrany nejvyššího podílu na HDP v historii České republiky ve výši 2,35 % HDP. **Tento rok lze považovat za dobré východisko pro srovnávání s deklarovanými finančními nároky budoucí profesionální Armády České republiky.** Garant projektu totiž uvádí, že profesionální Armádu České republiky lze budovat a udržovat na úrovni současných vládních garancí rozpočtu ministerstva obrany ve výši 2,2 % HDP.

Použité metody:

- popisné,
- analyticko-logické,
- speciální,

popisné metody:

- **deskriptivní komparace** - 1. kapitola práce;
- **modelování** - 2. kapitola práce (Model služby vojáka v činné službě, Model peněžních toků na zajištění služby vojáka v činné službě);
- **popisná statistika, časové řady, poměrové ukazatele** - 3. kapitola práce.

Použité metody:

analyticko-logické metody:

- ↪ **analýza a syntéza** - zejména 3. kapitola,
- ↪ **indukce a dedukce** - průběžně,
- ↪ **abstrakce a konkretizace** - zejména 2. kapitola,
- ↪ **klasifikace a generalizace** - zejména 3. kapitola,
- ↪ **analogie a protiklad** - 1. a 4. kapitola.

Použité metody:

speciální metoda určení nákladového poměru personálních výdajů (nákladů)

Zkoumání nákladového poměru je provedeno z pohledu:

- ⌚ hierarchie organizace rozpočtů,
- ⌚ struktury osobních výdajů (nákladů),
- ⌚ udržení požadované personální struktury,
- ⌚ dosažení a udržení operačních schopností vojska

Struktura disertace:

Úvod

- 1 Problém profesionalizace ozbrojených sil a stav jeho řešení
- 2 Metodika zkoumání problému
- 3 Analýza hospodárnosti služby vojáků v činné službě v AČR
- 4 Návrhy a doporučení pro finanční zajištění profesionalizace AČR

Závěr

Seznamy zkratk, literatury a citací

Přílohy

Výsledky:

- Indikace rizik veřejného projektu profesionalizace AČR.
- Byla prokázána ústřední hypotéza práce. Vojáci základní služby jsou úspornější jak v oblasti fixní nákladů, tak v oblasti nákladů variabilních.
- Činitelem úspornosti je netržní způsob doplňování vojáků základní služby, který umožňuje výplatu nízkých peněžních náležitostí.
- Na základě modulu bylo vypočteno, že voják základní služby je minimálně 5,5krát levnější, než voják z povolání v činné službě na území České republiky.
- Uvažovaný nákladový poměr je stabilní. Závěry vyvozované z údajů vztažených k roku 2000 jsou platné i pro vývoj po roce 2003. Na základě toho byly odhadnuty finanční možnosti v rozpočtu personálních výdajů pro výstavbu rotmistrovského (poddůstojnického sboru).

Výsledky:

- K zajištění rovnováhy rozvoje Armády České republiky může přispět zavedení dobrovolné základní vojenské služby. Tímto způsobem se odvětví obrany může zapojit i do aktivní politiky zaměstnanosti.

Přínosy (využitelnost práce):

Přínosy pro teorii a praxi Ekonomiky obrany státu:

- Vypracování a použití konceptu nákladového poměru pro potřeby odhadu rozpočtových rezerv při provádění substituce jedné personální kategorie za jinou.
- Demonstrace problému hospodárnosti při tvorbě rozhodnutí ve veřejném sektoru.

Přínosy pro ekonomiku obrany státu a podporu procesu profesionalizace ozbrojených sil České republiky:

- Podklad pro rozhodování v resortu obrany a pro případné legislativní změny.
- Základ pro aplikaci fundamentální finanční analýzy v resortu obrany.

Návrhy a doporučení:

- ☉ Zavést hybridní služební poměr ve formě dobrovolné základní vojenské služby.
- ☉ Rozpracovat problematiku dopadů projektu profesionalizace do ostatních odvětví veřejného sektoru.
- ☉ Postupně zvyšovat výdaje na vojáky základní služby tak, aby došlo k vyrovnání nákladového poměru v oblasti osobních výdajů (nákladů) mezi vojákem z povolání a vojákem základní služby.
- ☉ Rozpracovat problematiku přídatku na bydlení a zkoumat dopady tohoto plnění na motivaci profesionálů a na místní ekonomiku.

Návrhy a doporučení:

- ⌋ Podrobněji zkoumat specifika procesu profesionalizace ozbrojených sil v České republice a následně připravit opatření při překonání působení těchto specifik.
- ⌋ Podrobněji rozpracovat problematiku hospodárnosti substituce jedné personální kategorie jinou kategorií v rovině provozní ekonomiky organizačních jednotek veřejného sektoru a v rovině celého veřejného sektoru.